

Komparace (srovnání)

Antalík (Jak srovnávat nesrovnatelné, s. 17) cituje Lucette Valensiovou (L. Valensi, Retour d'Orient, s. 307), která formulovala otázku : „Jak lze stanovit, že dvě různé danosti jsou srovnatelné ? ...“ – Po mém soudu je tato otázka vadná, snad až nesmyslná. Ve chvíli, kdy už uvažujeme o „dvou různých danostech“, jsme už eo ipso první srovnání provedli, aniž bychom se předem museli jakkoli ujistit tím, že takové srovnání je možné. Kdyby totiž možné nebylo, nikdy bychom je nemohli spolu spohjit do uvedené dvojice. „Že“ jsou ony dvě danosti srovn(áv)atelné, nemusíme totiž nijak „stanovovat“, prostě je začneme srovnávat, a to již tím, že si uvědomujeme, že jsou „dvě“. Co je třeba (a možno) stanovovat, je míra jejich podobnosti a nepodobnosti (či rozdílnosti), eventuelně podobnosti či nepodobnosti charakteristiky jednotlivých jejich momentů či stránek. Proto sám název Antalíkovy knížky je sporný (resp. vnitřně rozporný) : srovnávat nesrovnatelné prostě nelze (když už jednou vezmeme vážně termín „neasrovnatelnost“; pokud bychom chtěli najít oporu v jazykové zvyklosti, musili bychom hned vysvětlit, že onu „neasrovnatelnost“ nebereme tak docela vážně, že ji považujeme jen zda „zdánlivou“, „domnělou“.

(Praha, 051025-1.)